II

(Säädökset, joita ei tarvitse julkaista)

KOMISSIO

KOMISSION PÄÄTÖS,

tehty 7 päivänä huhtikuuta 1999,

EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan soveltamisesta

(IV/36.147 — Euroopan patenttiviraston hyväksymien asiamiesten instituutin menettelysäännöt)

(tiedoksiannettu numerolla K(1999) 494)

(Ainoastaan ranskankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(1999/267/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen,

ottaa huomioon 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun asetuksen N:o 17, perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäisen täytäntöönpanoasetuksen ([1]), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisasiakirjalla, ja erityisesti sen 2 ja 6 artiklan,

ottaa huomioon neuvoston asetuksen N:o 17 2 ja 4 artiklan mukaisesti 17 heinäkuuta 1996 tehdyn puuttumattomuustodistusta koskevan hakemuksen sekä toissijaisesti esitetyn ilmoituksen poikkeuksen saamiseksi,

ottaa huomioon 7 päivänä toukokuuta 1998 tehdyn komission päätöksen aloittaa menettely tässä asiassa,

ottaa huomioon neuvoston asetuksen N:o 17 19 artiklan 3 kohdan ja Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen pöytäkirjan 21 3 artiklan mukaisesti julkaistun hakemuksen tiivistelmän ([2]) ja ilmoituksen,

on kuullut kilpailunrajoituksia ja määräävää markkina-asemaa käsittelevää neuvoa-antavaa komiteaa,

sekä katsoo seuraavaa:

I TOSISEIKAT

A Ilmoitus

(1) Euroopan patenttiviraston hyväksymien asiamiesten instituutti (jäljempänä ”asiamiesinstituutti”) ilmoitti komissiolle 17 päivänä heinäkuuta 1996 säännöistä, joihin asiamiesinstituutin edustajisto oli tehnyt viimeisimmät muutokset 7 päivänä toukokuuta 1996. Asiamiesinstituutti haki menettelysäännöille puuttumattomuustodistusta tai, jollei tämän myöntäminen olisi mahdollista, poikkeusta sopimuksiin sovellettavasta kiellosta.

(2) Ilmoitus oli seurausta asiamiesinstituutille 18 päivänä marraskuuta 1995 lähetetystä väitetiedoksiannosta, joka liittyi Yhdistyneestä kuningaskunnasta olevan Dibb Lupton Broomhead (nykyisin Dibb Lupton Alsop) -nimisen asianajotoimiston patenttiasiamiehen Michael Harrisonin 8 päivänä kesäkuuta 1992 tekemän kantelun käsittelyyn (asia IV/34.775).

Komission edustajat lähettivät asiamiesinstituutille varoituskirjeen 18 päivänä joulukuuta 1996, jossa ilmoitettiin, ettei poikkeusta voida myöntää sellaisille mainostuskieltoa koskevien menettelysääntöjen määräyksille, jotka perustuvat hatariin ja epätarkkoihin käsitteisiin, eikä myöskään määräykselle, joka koskee jäsenille annettua ohjetta kohtuullisesta palkkiotasosta.

([1]) EYVL 13, 21.2.1962, s. 204/62.
([2]) EYVL C 155, 20.5.1998, s. 3.

Asiamiesinstituutti ilmoitti komissiolle menettelysääntöjen uudesta versiosta 3 päivänä huhtikuuta 1997, mutta kyseinen versio ei ollut vielä tyydyttävä. Komission edustajien kanssa käytyjen neuvottelujen jälkeen asiamiesinstituutti toimitti 14 päivänä lokakuuta 1997 komissiolle sen version menettelysäännöistä, sellaisina kuin ne ovat viimeksi muutettuina 30 päivänä syyskuuta ja 3 päivänä lokakuuta 1997, jota tämä päätös koskee.

B **Asiamiesinstituutin oikeudellinen asema**

1. *Euroopan patenttisopimus*

(3) Münchenissä 5 päivänä lokakuuta 1973 allekirjoitetulla yleissopimuksella eurooppapatenttien myöntämisestä (jäljempänä "Euroopan patenttisopimus") on otettu käyttöön sopimusvaltioiden [3] kesken sovellettava yhteinen säännöstö patenttien myöntämisestä keksintöihin.

Euroopan patenttijärjestö, joka on Euroopan patenttisopimuksella perustettu kansainvälinen järjestö, on hallinnollisesti ja taloudellisesti itsenäinen, ja sen tehtävänä on myöntää eurooppapatentteja.

Euroopan patenttijärjestön elimet ovat Euroopan patenttivirasto ja hallintoneuvosto. Euroopan patenttivirasto myöntää patentteja hallintoneuvoston valvonnan alaisuudessa.

Hallintoneuvosto koostuu sopimusvaltioiden edustajista (yksi kustakin valtiosta) ja heidän varamiehistään (yksi kustakin valtiosta).

2. *Asiamiesinstituutti*

(4) Euroopan patenttijärjestön hallintoneuvosto on perustanut asiamiesinstituutin Euroopan patenttisopimuksen 134 artiklan 8 kohdan b alakohdan perusteella.

Asiamiesinstituutti on kaupallista hyötyä tavoittelematon yhteenliittymä, jonka menot katetaan ennen kaikkea jäsenmaksuista peräisin olevista instituutin omista varoista. Sen tehtävänä on tehdä yhteistyötä Euroopan patenttijärjestön kanssa patenttiasiamiehen ammattiin liittyvissä erityisesti kurinpitoa koskevissa kysymyksissä, sekä tarkkailla jäsentensä ammattipätevyyttä Euroopassa ja huolehtia varsinkin suosituksia laatimalla siitä, että sen jäsenet noudattavat ammatillisia menettelysääntöjä.

Kaikki patenttiasiamieslueteloon merkityt henkilöt ovat asiamiesinstituutin jäseniä. Euroopan patenttijärjestö ilmoittaa asiamiesinstituutille kaikista luettelon muutoksista. Siten kaikki eurooppapatenttiasiamiehet ovat asiamiesinstituutin jäseniä.

Asiamiesinstituutin jäsenet valitsevat sille edustajiston. Jokainen Euroopan patenttisopimuksen jäsenvaltio muodostaa oman vaalipiirinsä, jossa äänioikeus on niillä jäsenillä, joiden sijoittautumispaikka tai toimipaikka on vaalipiirissä. Kullakin jäsenellä on yksi ääni (asiamiesinstituutin perustamista koskevien sääntöjen 7 artiklan 1 ja 2 kohta). Asiamiesinstituutin edustajisto hallinnoi ja johtaa asiamiesinstituutin toimintaa, ja sillä on oikeus antaa ammattietiikkaa koskevia suosituksia patenttiasiamiesten kurinpitosäännösten asettamin rajoituksin (asiamiesinstituutin perustamista koskevien sääntöjen 9 artiklan 3 kohta). Asiamiesinstituutin edustajiston puheenjohtaja edustaa asiamiesinstituuttia. Hallitus, johon kuuluu ainakin puheenjohtaja, varapuheenjohtajat, sihteeri ja rahastonhoitaja suorittavat tehtäviä, joita instituutin edustajisto heille asettaa (asiamiesinstituutin perustamista koskevien sääntöjen 10 artikla).

(5) Näin ollen asiamiesinstituutin toiminta käsittää eurooppapatenttiasiamiesten ammatillisen järjestäytymisen ja ammatin yhtenäistämisen. Euroopan patenttisopimuksessa ei eroteta itsenäisiä patenttiasiamiehiä niistä, jotka toimivat työsuhteessa yritysten patenttiosastoilla.

3. *Patenttiasiamiehiin sovellettavat kurinpitosäännöt*

(6) Euroopan patenttijärjestön hallintoneuvosto on antanut asiamiesinstituutin ja Euroopan patenttiviraston kurinpitovaltuuksia koskevia säännöksiä Euroopan patenttisopimuksen 134 artiklan 8 kohdan c alakohdan nojalla (21 päivänä lokakuuta 1977 annetut patenttiasiamiehiin sovellettavat kurinpitosäännöt, jäljempänä "säännöt"). Kurinpitosääntöjen ensimmäinen osa sisältää ammattieettisiä määräyksiä. Nämä sisältävät yleisiä velvoitteita, joita patenttiasiamiehen on noudatettava ammattiaan harjoittaessaan. Asiamiehen on

— suoritettava tehtävänsä huolellisesti ja patenttiasiamiehen ammatin edellyttämällä tavalla ja erityisesti oltava antamatta vääriä tai harhaanjohtavia lausuntoja (sääntöjen 1 artiklan 1 kohta),

— toimittava tehtävänsä perusteella nauttimansa luottamuksen mukaisesti (sääntöjen 1 artiklan 2 kohta),

— kieltäydyttävä toimeksiannosta jääviytensä vuoksi, jos toimeksiannon vastaanottaminen tai jatkaminen johtaisi siihen, että hänen käsiteltäväkseen tulisi asia, jossa hän on neuvonut tai edustanut henkilöä, jolla on vastakkainen etu kuin toimeksiantajalla, jollei eturistiriita ole jo poistunut (sääntöjen 1 artiklan 3 kohta).

[3] Euroopan yhteisön nykyiset 15 jäsenvaltiota sekä Liechtenstein, Monaco ja Sveitsi.

Jos asiamies ei noudata näitä ammattieettisiä määräyksiä, häntä voidaan rangaista (varoitus, huomautus, sakko tai poistaminen patenttiasiamiesluettelosta tilapäisesti tai ennalta määräämättömäksi ajaksi — sääntöjen 4 artikla).

(7) Asiamiesinstituutin kurinpitovaliokunta (commission de discipline), Euroopan patenttiviraston kurinpitolautakunta (conseil de discipline) ja Euroopan patenttiviraston muutoksenhakulautakunta (chambre de recours) tekevät kurinpitopäätöksiä tietoonsa tulevista ammattieettisten määräysten rikkomisista (sääntöjen 5 artikla).

(8) Asiamiesinstituutin edustajisto valitsee kurinpitovaliokunnan jäsenet joka toinen vuosi edustajiston kunkin kansallisen ryhmän suositusten perusteella. Kurinpitovaliokunta koostuu sellaisista asiamiesinstituutin jäsenistä, jotka eivät kuulu asiamiesinstituutin johtajistoon (Euroopan patenttiviraston hyväksymien asiamiesten instituutin perustamista koskevien sääntöjen 11 artikla).

Kun kurinpitovaliokuntaan tehdään ammattieettisten määräysten mahdollista rikkomista koskeva valitus, lautakunnan puheenjohtaja nimittää kolmesta jäsenestä ja yhdestä varajäsenestä muodostuvan jaoston tutkimaan valituksen kohteena olevaa toimintaa.

Jos kurinpitovaliokunta ei pysty tekemään päätöstä mahdollisesta ammattieettisten määräysten rikkomisesta yhdeksän kuukauden kuluessa asian vireilletulosta, se antaa tästä kertomuksen Euroopan patenttiviraston kurinpitolautakunnan puheenjohtajalle ennen kuin määräaika on kulunut umpeen. Puheenjohtaja päättää, onko määräaikaa pidennettävä vai onko asia vietävä kurinpitolautakunnan käsiteltäväksi (sääntöjen 6 artiklan 3 ja 4 kohta).

Kurinpitovaliokunnalla ei ole valtuuksia poistaa asiamiesinstituutin jäsentä Euroopan patenttiviraston hyväksymien patenttiasiamiesten listalta. Sillä on kuitenkin valtuus keskustella kysymyksistä, laatia varoituksia ja huomautuksia tai saattaa asia Euroopan patenttiviraston kurinpitolautakunnan käsiteltäväksi tapauksissa, joissa se katsoo, että rikkomisesta olisi annettava varoitusta tai huomautusta ankarampi rangaistus (sääntöjen 6 artiklan 2 kohdan b ja c alakohta).

Asioiden käsittely kurinpitovaliokunnassa ei ole julkista ja sen antamat perustelut ovat luottamuksellisia.

Kurinpitovaliokunnan päätöksissä esitetään tosiasiat ja perustelut, mutta niitä ei julkaista *Euroopan patenttiviraston virallisessa lehdessä*, toisin kuin kahden muun kurinpitoelimen päätökset. Ne julkaistaan ainoastaan asiamiesinstituutin sisäisessä lehdessä *EPI Information*.

(9) Tehdessään kurinpitoa koskevia päätöksiä kurinpitolautakunta ja muutoksenhakulautakunta ovat Euroopan patenttijärjestöön kuuluvia itsenäisiä päätöksentekoelimiä.

Kurinpitolautakuntaan kuuluu kolme lakimiesjäsentä Euroopan patenttivirastosta ja kaksi patenttiasiamiestä. Se käsittelee sääntöjen oletettua rikkomista koskevia tapauksia, jotka kurinpitovaliokunta saattaa sen käsiteltäväksi (sääntöjen 7 artiklan 1 kohta).

Euroopan patenttiviraston pääjohtaja nimittää kurinpitolautakunnan jäsenet kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Patenttiasiamiesten keskuudesta valittavat jäsenet valitaan luettelosta, jonka asiamiesinstituutti esittää puheenjohtajalle. Nämä jäsenet eivät voi toimia samanaikaisesti toisessa kurinpitoelimessä tai olla asiamiesinstituutin johtajiston jäseniä tai työskennellä asiamiesinstituutissa koko- tai osapäiväisesti (sääntöjen 9 artiklan 2 kohta).

Kun kurinpitolautakunta on toteuttanut kaikki tarpeelliseksi katsomansa tutkintatoimet, se tekee päätöksen joko käsittelyn lopettamisesta tai rangaistuksen asettamisesta (sääntöjen 7 artiklan 2 kohta).

(10) Kurinpitoasioita käsittelevään muutoksenhakulautakuntaan kuuluu kolme lakimiesjäsentä Euroopan patenttivirastosta ja kaksi patenttiasiamiestä. Hallintoneuvosto nimittää heidät viideksi vuodeksi kerrallaan. Tämä lautakunta käsittelee muutoksenhakupyyntöjä, jotka kohdistuvat valituksia koskeviin lopullisiin päätöksiin, mukaan lukien asiamiesinstituutin kurinpitovaliokunnan ja Euroopan patenttiviraston kurinpitolautakunnan päätökset, joilla käsittely todetaan loppuneeksi (sääntöjen 8 artiklan 1 kohta). Päätöksen kohteena oleva patenttiasiamies, asiamiesinstituutin puheenjohtaja ja Euroopan patenttiviraston pääjohtaja voivat hakea muutosta päätöksiin. Muutoksenhakulautakunnan jäsenet eivät voi samanaikaisesti toimia muissa kurinpitoelimissä tai olla asiamiesinstituutin johtajiston jäseniä tai työskennellä asiamiesinstituutissa koko- tai osapäiväisesti.

(11) Kurinpitoelinten jäsenet ovat riippumattomia tehtävässään suorittaessaan (sääntöjen 11 artikla).

Kurinpitoelimen on annettava patenttiasiamiehelle, johon kurinpitomenettely kohdistuu, mahdollisuus tulla kuulluksi ennen kuin se tekee päätöksensä.

Asiamiesinstituutin edustajiston puheenjohtajalla ja Euroopan patenttiviraston pääjohtajalla on myös oikeus tulla kuulluksi ennen kuin lopullisia päätöksiä tehdään (sääntöjen 12 artikla). Kaikki kurinpitoelinten päätökset perustellaan ja laaditaan kirjallisesti. Päätös annetaan tiedoksi patenttiasiamiehelle, asiamiesinstituutin edustajiston puheenjohtajalle ja Euroopan patenttiviraston pääjohtajalle. Jos joku on esiintynyt asiassa kantelijana, ilmoitetaan päätöksestä myös tälle osapuolelle (sääntöjen 21 artiklan 1 kohta).

(12) Kurinpitoasioissa tehtyihin muutoksenhakulautakunnan päätöksiin ei voi hakea muutosta Euroopan patenttijärjestön jäsenvaltioiden kansallisissa tuomioistuimissa. Asiamiesinstituutin tai Euroopan patenttiviraston sääntöihin ei kuitenkaan sisälly tällaista kieltoa.

Tämä tilanne ei näytä olevan ristiriidassa kansalaisten oikeusturvaa koskevan yleisen periaatteen kanssa, sillä muutoksenhakulautakuntaa voidaan pitää tuomioistuimen kaltaisena elimenä seuraavista syistä: 1) sen jäsenillä on lakimiehen pätevyys (3 jäsentä) tai tekninen koulutus (2 jäsentä), eivätkä nämä jäsenet saa kuulua toisiin kurinpitoelimiin, jotka ovat osallistuneet alkuperäisen päätöksen tekoon; 2) muutoksenhakulautakunnan jäsenet nimitetään viisivuotiskaudeksi ja tämän toimikauden aikana heidät voidaan erottaa tehtävistään vain painavista syistä; 3) tehtäväänsä suorittaessaan muutoksenhakulautakunnan jäsenet ovat riippumattomia, heitä ei päätöksenteossa sido mitkään ohjeet, eivätkä he voi ottaa osaa asian käsittelyyn, jos se vaikuttaa heidän henkilökohtaisiin etuihinsa; 4) päätökset on perusteltava ja patenttiasiamiehellä on aina oikeus esittää kantansa häneen kohdistuvasta valituksesta. Samanlainen oikeus on asiamiesinstituutin puheenjohtajalla ja Euroopan patenttiviraston pääjohtajalla; 5) asia käsitellään suullisesti, jos patenttiasiamies sitä pyytää tai jos muutoksenhakulautakunta viran puolesta toteaa siitä olevan hyötyä. Suullinen käsittely toteutetaan kaikkien muutoksenhakulautakunnan jäsenten, suullisen käsittelyn kirjaamisesta vastaavan virkailijan, patenttiasiamiehen ja hänen asianajajansa sekä Euroopan patenttiviraston pääjohtajan, asiamiesinstituutin puheenjohtajan tai näiden edustajien läsnäollessa.

4. *Patenttiasiamiehen ammatilliset menettelysäännöt*

(13) Patenttiasiamiesten ammatilliset menettelysäännöt, joita ilmoitus koskee, sisältävät muutoksia Münchenissä 5 päivänä marraskuuta 1985 pidetyn asiamiesinstituutin viidennen edustajiston kokouksen hyväksymään versioon ([4]). Vastuu näistä säännöistä kuuluu yksinomaan asiamiesinstituutin edustajistolle (teksti julkaistiin *Euroopan patenttiviraston virallisessa lehdessä* ainoastaan siksi, että patenttiasiamiesten menettelysäännöt saatettaisiin yleisön tietoon kokonaisuudessaan), vaikka menettelysääntöjen hyväksymisen oikeusperustan muodostavatkin patenttiasiamiehiin sovellettavien kurinpitosääntöjen 1—4 artikla ja Euroopan patenttiviraston hyväksymien asiamiesten instituutin perustamista koskevien sääntöjen 4 artiklan c kohta. Euroopan patenttijärjestön hallintoneuvosto on hyväksynyt molemmat säännöt.

([4]) Journal Officiel de l'OEB (Euroopan patenttiviraston virallinen lehti) N:o 9/1986, s. 331.

Asiamiesinstituutin edustusto voi muuttaa menettelysääntöjä oma-aloitteisesti eikä se tarvitse tähän valtuutusta Euroopan patenttivirastolta tai järjestön hallintoneuvostolta.

Sitä vastoin Euroopan patenttijärjestön hallintoneuvosto ei voi muuttaa tai kumota menettelysääntöjä. Se voi kuitenkin omasta aloitteestaan tai asiamiesinstituutin edustajiston aloitteesta tehdä muutoksia patenttiasiamiehiin sovellettaviin kurinpitosääntöihin (kyseisten sääntöjen 29 artikla). Lisäksi se voi tehdä muutoksia asiamiesinstituutin perustamista koskeviin sääntöihin.

Menettelysääntöjen tarkoituksena on säännellä jäsenten käyttäytymistä ja muita toimia, jotka liittyvät Euroopan patenttisopimukseen.

(14) Menettelysäännöt on jaettu seitsemään artiklaan, joista ensimmäinen sisältää yleisiä määräyksiä ja muut sisältävät mainontaa, suhdetta yleisöön, asiakkaisiin, muihin jäseniin ja Euroopan patenttivirastoon sekä asiamiesinstituuttiin koskevia määräyksiä. Menettelysääntöjen alkuun sisältyy joitakin määritelmiä, joista yksi käsittää "palkkiot", jolla tarkoitetaan kohtuullisia ja perusteltuja palkkioita. Nämä määritelmät muodostavat menettelysääntöjen johdanto-osan eikä asiamiesinstituutti sovella niitä sellaisenaan. Asiamiesinstituutti ei siten voi rangaista jäseniään siitä, että niiden soveltamat palkkiot eivät ole kohtuullisia tai perusteltuja. Seuraavassa esitetään menettelysääntöjen sisältö:

"1 artikla Yleiset määräykset

a) Asiamiesinstituutin jäsenten yleiset velvoitteet määritetään patenttiasiamiehiin sovellettavissa kurinpitosäännöissä.

b) Ammatillista toimintaa koskevat yleiset periaatteet vahvistetaan näissä säännöissä, jotka ovat edustajiston tämänhetkisten näkemysten mukaiset. Nämä säännöt eivät vapauta jäsentä vastuusta noudattaa ammattieettisiä sääntöjä, jotka on vahvistettu patenttiasiamiehiin sovellettavien kurinpitosääntöjen 1, 2 ja 3 artiklassa.

c) Jäsenen keskeinen tehtävä on antaa luotettavaa tietoa henkilöille, joita patentteja koskevat kysymykset kiinnostavat. Hänen on toimittava riippumattomana neuvonantajana ja huolehdittava asiakkaidensa edusta puolueettomasti antamatta henkilökohtaisten mieltymystensä ja etujensa vaikuttaa asiaan.

d) Jäsenen on toteutettava toimia, joilla hänen asiakkaidensa edut turvataan sellaisissa tapauksissa, joissa hän ei voi suorittaa tehtäviään.

e) On tarpeellista, että jäsenet toimivat yhteisymmärryksessä ammattinsa maineen säilyttämiseksi ja että jäsenet eivät anna henkilökohtaisten mieltymystensä vaikuttaa yhteisymmärryksen saavuttamiseen.

f) Jäsenen on tunnettava nämä säännöt eikä hän voi vedota siihen, ettei hän ole niistä tietoinen.

g) Sääntöjen rikkoja ei voi puolustautua sillä, että hän toimi asiakkaansa ohjeiden mukaisesti.

2 artikla Mainonta

a) Mainonta on yleisesti ottaen sallittua, kunhan se on totuudenmukaista ja puolueetonta ja noudattaa keskeisiä periaatteita eli lojaliteettia ja ammattisalaisuutta koskevia periaatteita.

b) Mainonta on poikkeuksellisesti kiellettyä seuraavissa tapauksissa:

1) jäsenen ammatillisten palvelujen vertailu toisen jäsenen tarjoamien palvelujen kanssa;

2) asiakkaan yksilöinti, jollei kyseinen asiakas ole nimenomaisesti antanut tähän lupaa;

3) toisen ammatillisen yhteisön nimen mainitseminen, jollei jäsenen ja tällaisen yhteisön välillä ole kirjallista sopimusta;

4) teollis- ja tekijänoikeuksia koskevien ostotarjousten, näiden oikeuksien myynnin tai niitä koskevien neuvottelujen sisällyttäminen mainokseen tai ilmoitukseen tai niiden julkistaminen, jollei asiakas ole antanut tällaisia ohjeita.

3 artikla Suhde yleisöön

a) Jäsenen on pidettävä yllä hyvää mainetta, joka asiamiesinstituutilla, sen jäsenillä ja sitä Euroopan patenttivirastossa edustavilla on.

b) Jäsen ei saa käyttää yleisöä harhaanjohtavia merkintöjä toimitiloissaan eikä kirjepapereissaan tai muissa kirjoitustarvikkeissaan.

c) Jäsen ei saa antaa kolmansille palkkioita töiden välittämisestä, mutta tätä ehtoa ei sovelleta toisen patenttiasioita hoitavan toimiston asiakaskunnan hankkimiseen kokonaan tai osittain.

d) Jäsen ei saa antaa henkilön, joka ei ole jäsen, toteuttaa ammattitoimintaansa kuuluvia Euroopan patenttivirastoon liittyviä toimia jäsenen nimissä tai yhteisön nimissä, johon jäsen kuuluu, ilman riittävää valvontaa.

e) Ammattiaan harjoittaessaan jäsen on vastuussa jäsenistöön kuulumattomien henkilöiden toimista, jotka työskentelevät hänen kanssaan.

4 artikla Suhde asiakkaisiin

a) Jäsenen on suoritettava kaikki asiakkaiden hänelle uskomat tehtävät asian vaatimalla huolellisuudella ja pätevyyttä osoittaen. Jäsenen on ilmoitettava asiakkailleen heidän hakemustensa etenemisestä.

b) Periaatteessa jäsenellä ei ole velvollisuutta huolehtia asiakkaansa eduista asioissa, jotka eivät liity kyseisen asiakkaan hänelle uskomiin ammatillisiin tehtäviin.

c) Jäsenellä on oikeus pyytää asiakkaaltaan ennakkomaksua.

d) Patenttiasiamiehiin sovellettavien kurinpitosääntöjen 3 artiklan 2 kohdassa asetettujen velvoitteiden lisäksi jäsenen on noudatettava velvoitetta kieltäytyä toimeksiannosta, joka on ristiriidassa hänen henkilökohtaisten etujensa kanssa. Jollei toimeksiantoa ole mahdollista siirtää ilman, että siitä saattaa koitua vahinkoa asiakkaalle, jäsenen on otettava toimeksianto vastaan kaikissa tällaisissa tilanteissa ja hoidettava toimeksiantoa siinä laajuudessa kuin on välittömästi tarpeen mahdollisen vahingon välttämiseksi. Tämän jälkeen jäsen luopuu toimeksiannosta.

e) Jäsen ei saa hankkia taloudellisia oikeuksia teollisoikeuksiin, jos olosuhteet ovat sellaiset, että tämä on omiaan aiheuttamaan ristiriitaa hänen ammatillisten velvoitteidensa ja taloudellisten etujensa välille. Jäsen ei saa pyytää palkkioita, jotka suhteutetaan suoraan hänen suorittamiensa palvelujen tuloksiin.

f) Patenttiasiamiehiin sovellettavien kurinpitosääntöjen 2 ja 3 artiklan määräysten täydennykseksi todetaan, että jäsen ei saa saattaa vireille sellaiseen yksittäiseen tapaukseen kohdistuvaa kannetta, jota kyseinen jäsen tai toinen hänen toimistonsa työntekijä käsittelee parhaillaan tai on käsitellyt, jollei asiakas, jota tapaus koskee, hyväksy kyseistä kannetta tai jollei jäsen ole tietoinen kyseisestä tapauksesta eikä hänellä ole enää mahdollisuutta tutustua siihen. Jäsenellä ei ole oikeutta käyttää tapausta aiemmin käsitellessään saamiaan tietoja kanteen tukena, jolleivät tiedot ole julkisia.

g) Jäsen vapautuu välittömästi patenttiasiamiehiin sovellettavien kurinpitosääntöjen 2 artiklan mukaisesta salassapitovelvoitteestaan, jos salassa pidettävät tiedot ovat tulleet julkisiksi.

5 artikla Suhde muihin jäseniin

a) Jäsenen on toimittava yhteisymmärryksessä muiden jäsenten kanssa. Tällä tarkoitetaan kohteliaisuutta ja sitä, ettei jäsen saa puhua toisesta jäsenestä epäkunnioittavasti tai loukkaavasti. Moitteet toista jäsentä vastaan on ensin käsiteltävä yksityisesti kyseisen jäsenen kanssa joko suoraan tai kolmannen jäsenen välityksellä ja tarpeen vaatiessa vasta tämän jälkeen patenttiasiamiehiin sovellettavien kurinpitosääntöjen edellyttämällä tavalla käyttäen niissä asetettua virallista kanavaa.

b) Koska yksi asiamiesinstituutin päätavoite on ammattikunnan yhtenäisyyden ylläpitäminen, jäsenet eivät saa harjoittaa syrjintää toisia jäseniä kohtaan tai edistää tällaista syrjintää varsinkaan kielen tai kansalaisuuden perusteella.

c) Jos jäsen tietää tai epäilee yksittäisen tapauksen olevan toisen jäsenen käsiteltävänä, hän ei saa ilmaista mielipidettään tästä tapauksesta asiakkaalle, jota tapaus koskee, jollei asiakas ilmoita haluavansa itsenäistä lausuntoa tai haluavansa vaihtaa asiamiestä. Jäsen voi ilmoittaa tästä toiselle jäsenelle vain jos asiakas suostuu tähän.

d) Kun jäsen saa ohjeita, joiden tarkoituksena on antaa hänen hoidettavakseen toiselta jäseneltä tuleva asia, jäsen saa vapaasti ottaa kyseiset ohjeet vastaan, mutta hänen on tällöin varmistettava, että toinen jäsen saa tästä tiedon. Tämä toinen jäsen on velvollinen viipymättä antamaan hänelle tiedot kaikista asian käsittelyn kannalta tarpeellisista asiakirjoista tai siirtämään ne hänelle tai toimittamaan uudelle asiamiehelle niistä jäljennökset kohtuullista korvausta vastaan.

6 artikla Suhde Euroopan patenttivirastoon

Yhteyksissään Euroopan patenttivirastoon ja sen työntekijöihin jäsenen on toimittava kohteliaasti ja tuettava asiamiesinstituutin ja sen jäsenten hyvää mainetta parhaansa mukaan.

7 artikla Suhde asiamiesinstituuttiin

a) Jäsenten on ilmoitettava asiamiesinstituutille osoite, johon asiamiesinstituutilta tulevat kirjeet tai tiedotteet on toimitettava. Osoitteenmuutoksista on ilmoitettava viipymättä asiamiesinstituutin sihteerille.

b) Jäsenten on maksettava asiamiesinstituutin perustamista koskevien sääntöjen 6 artiklassa tarkoitettu vuotuinen jäsenmaksu edustajiston vahvistamien ja ilmoittamien määräysten mukaisesti.

Jos jäsen ei maksa jäsenmaksuaan edellä mainittujen määräysten mukaisesti, rahastonhoitaja voi viedä asian kurinpitovaliokunnan käsiteltäväksi.

c) Kukaan jäsenistä ei saa antaa minkäänlaista kirjallista tai suullista tiedonantoa asiamiesinstituutin nimissä ilman puheenjohtajan lupaa.

d) Jäsenellä on oikeus pyytää asiamiesinstituutin sihteerin kautta lausuntoa siitä, onko toiminta, jonka jäsen suunnittelee toteuttavansa tai hyväksyvänsä, näiden sääntöjen mukaista. Tällainen lausunto ei sido kurinpitoelimiä.

e) Poiketen 5 artiklan b kohdan määräyksestä näiden sääntöjen rikkomisesta on ilmoitettava kurinpitovaliokunnalle kirjallisesti."

C **Menettelysääntöihin tehdyt muutokset**

(15) Tämän päätöksen kohteena olevia menettelysääntöjä on muutettu huomattavasti 18 päivänä marraskuuta 1995 päivätyn väitetiedoksiannon kohteena olevaan toisintoon verrattuna ja myös ilmoitukseen sisältyvään toisintoon verrattuna. Aiemmin yksilökohtainen mainonta oli periaatteessa kiellettyä ja ainoastaan koko ammattikuntaa hyödyttävä mainonta sallittiin. Uusien sääntöjen mukaan yksilökohtainen mainonta on periaatteessa sallittua, mutta vertailu on mainonnassa vieläkin kiellettyä. Vanhoissa säännöissä kiellettiin tarjoamasta palveluja, jollei niitä pyydetty. Uusien määräysten mukaan palvelujen tarjoaminen on edelleen kiellettyä sellaisissa tapauksissa, joiden käsittely on meneillään. Palveluja ei myöskään saa tarjota käyttäjille, jotka ovat jo olleet toisen patenttiasiamiehen asiakkaita tietyssä asiassa. Määräys, jonka mukaan jäsenten on perittävä kohtuullisia palkkioita, jotka ovat kuitenkin riittävän korkeita takaamaan heidän ammatillisen itsenäisyytensä (1 artiklan f kohta), on myös poistettu. Sääntöjen johdanto-osassa viitataan kuitenkin yhä kohtuullisiin ja perusteltuihin palkkioihin. Tämä viittaus on kuitenkin katsottava pelkästään suosituksekseksi, eikä asiamiesinstituutti voi soveltaa sitä yksistään tai yhdessä muiden määräysten kanssa rajoittaakseen jäsenten toimia. Sitä vastoin 5 artiklan b kohtaa on tulkittava siten, että sen perusteella jäsenten toimiin on mahdollista puuttua, jos kyseessä on kansallisuuteen, kieleen, rotuun tms. perustuva syrjintä.

D **Merkitykselliset markkinat**

(16) Asian kannalta merkitykselliset palvelut ovat Euroopan patenttivirastolle osoitettuihin eurooppapatenttia koskeviin hakemuksiin liittyvät palvelut.

(17) Eurooppapatenttia koskeviin hakemuksiin liittyviä menettelyjä ei voida korvata kansallisen patentin hankkimiseen liittyvillä menettelyillä. Eurooppapatentti vastaa useita kansallisia patentteja. Patenttiyhteistyösopimuksen ([5]) mukaisesti saatu kansainvälinen patentti vastaa kaikkien hakemuksessa nimettyjen maiden kansallisia patentteja. Yhtä kansallista patenttia ei sellaisenaan voida muuttaa kansainväliseksi patentiksi tai eurooppapatentiksi. Useat kansalliset patentit, jotka on saatu erillisellä hakemuksella nimetyissä valtioissa, tarjoavat saman suojan kuin eurooppapatentti tai näissä valtiossa voimassa oleva kansainvälinen patentti. Euroopan patenttiviraston osalta riittää kuitenkin vain yksi menettely, jonka kaikki patenttiasiamiehet tuntevat hyvin riippumatta maasta, jossa he harjoittavat toimintaansa. Näin ollen patenttiasiamiehet pystyvät käsittelemään mistä tahansa maasta tulevia eurooppapatenttia koskevia hakemuksia. Sen sijaan kansalliset patenttihakemukset käsitellään erilaisissa menettelyissä kyseessä olevasta maasta riippuen. Paikalliset patenttiasiamiehet hallitsevat ne parhaiten ja/tai lainsäädännön vaatimusten perusteella vain kansallinen patenttiasiamies voi käsitellä ulkomailta tehdyt hakemukset. Lisäksi eurooppapatenttia koskeviin hakemuksiin liittyvien menettelyjen kustannukset eroavat kansallisia patenttihakemuksia koskevista menettelyistä.

Kyseisiä palveluja pyytävät yritykset ja yksittäiset keksijät, jotka haluavat saada eurooppapatentin keksintöjensä suojaksi tai jotka haluavat vastustaa eurooppapatentin myöntämistä, sellaisten maiden asiamiehet, jotka eivät ole allekirjoittaneet Euroopan patenttisopimusta, ja niiden sopimusvaltioiden asiamiehet, joilla ei ole Euroopan patenttiviraston hyväksymiä patenttiasiamiehiä. Kysyntä on maailmanlaajuista.

(18) Euroopan patenttisopimuksen mukaisiin hakemuksia koskeviin menettelyihin liittyviä palveluja (muiden kuin eurooppapatenttia koskevien hakemusten jättäminen) tarjoavat Euroopan patenttiviraston hyväksymät patenttiasiamiehet ja kaikki asianajajat, joilla on oikeus harjoittaa ammattiaan jonkin sopimusvaltion alueella ja joilla on tässä valtiossa ammatillinen kotipaikka edellyttäen, että kyseinen henkilö voi toimia tässä jäsenvaltiossa keksintöihin myönnettävien patenttien asiamiehenä (vain heillä on oikeus edustaa asiakkaitaan Euroopan patenttivirastossa). Sopimusvaltiosta tulevaa patenttihakemusta koskevissa Euroopan patenttisopimuksen mukaisissa menettelyissä patentin hakija ei välttämättä tarvitse edustajaa hakemuksen jättämiseen Euroopan patenttivirastolle.

(19) Henkilöjä, jotka esittävät hakemuksia omaan lukuunsa, tai yritystä, joka jättää hakemuksensa yrityksen palveluksessa olevan patenttiasiamiehen välityksellä, ei voida katsoa patenttiasiamiesten kilpailijoiksi, sillä tällä tavoin tehdään vain vähän hakemuksia. Sama koskee yhteisössä toimivia asianajajia, mukaan luettuina asianajajat, joilla on hyväksyttyjen patenttiasiamiesten ohella oikeus edustaa asiakkaitaan Euroopan patenttivirastossa. Asianajajat eivät kuitenkaan ole juuri hyödyntäneet tätä oikeutta. Asiamiesinstituutti on vahvistanut, että hyväksytyt patenttiasiamiehet esittävät 85 prosenttia Euroopassa tehdyistä hakemuksista, ja on korostanut tämän korkean osuuden johtuvan siitä, että hakijat katsovat, että eurooppapatenttia koskevien hakemusten laatiminen voidaan antaa vain pätevien ammattilaisten tehtäväksi, eli Euroopan patenttiviraston hyväksymille patenttiasiamiehille, hakemusten suuren merkityksen, monimutkaisuuden ja teknisyyden vuoksi (10 päivänä marraskuuta 1993 päivätty kirje). Jopa ne hakijat, joiden ei ole pakko hankkia edustajaa hakemuksen jättämiseksi Euroopan patenttivirastolle, käyttävät Euroopan patenttiviraston hyväksymien patenttiasiamiesten palveluja. Eräät varsinkin kemianteollisuuteen erikoistuneet paljon hakemuksia esittävät hakijat eivät patenttihakemuksessaan yleensä nimeä virallisesti patenttiasiamiehiksi patenttiosastoillaan toimivia patenttiasiamiehiä, vaan käyttävät itsenäisten patenttiasiamiesten palveluja ([6]).

(20) Päätelmänä voidaan todeta, että merkitykselliset markkinat ovat eurooppapatenttia koskeviin hakemuksiin liittyvien palvelujen markkinat, jotka muodostavat kansallisiin patenttihakemuksiin liittyvistä palveluista erilliset markkinat. Eurooppapatenttia koskeviin hakemuksiin liittyvien palvelujen markkinat ovat vähintään Euroopan laajuiset markkinat, joilla eri sopimusvaltioiden patenttiasiamiehet kilpailevat keskenään. Kansallisiin patenttihakemuksiin liittyvien palvelujen markkinat muodostuvat useista rinnakkaisista kansallisista markkinoista.

(21) Vuonna 1997 Euroopan patenttiviraston hyväksymien patenttiasiamiesten luettelo käsitti 5 861 henkilöä ([7]). Näistä 5 563 patenttiasiamiestä toimi unionin jäsenvaltioissa jakautuneena seuraavalla tavalla: Itävalta 84, Belgia 101, Saksa 2 078, Tanska 110, Espanja 176, Suomi 163, Ranska 565, Yhdistynyt kuningaskunta 1 349, Kreikka 46, Irlanti 32, Italia 276, Luxemburg 13, Alankomaat 273, Portugali 51, Ruotsi 246.

([5]) Patenttiyhteistyösopimus (Patent Cooperation Treaty, PCT) on 19 päivänä kesäkuuta 1970 allekirjoitettu kansainvälinen sopimus. Patenttiyhteistyösopimuksen mukaisesti tehdyt kansainväliset patenttihakemukset voidaan käsitellä myös Euroopan patenttivirastossa. Jos Euroopan patenttivirasto toimii kansainvälisessä hakemuksessa nimettynä tai valittuna patenttivirastona, hakemuksen katsotaan koskevan eurooppapatenttia (Euroopan patenttisopimuksen 150 artiklan 2 ja 3 kohta).

([6]) Ks. tästä asiamiesinstituutin puheenjohtajan Paul Braendlin puhe 27 päivänä kesäkuuta 1978 pidetyssä FICPI:n kokouksessa (Fédération Internationale des Conseils de Propriété Industrielle). Edellä mainitussa 10 päivänä marraskuuta 1993 päivätyssä asiamiesinstituutin kirjeessä ei vahvisteta tätä lausuntoa.

([7]) Euroopan patenttiviraston vuosikertomus 1997, s. 30.

Yhteisössä kahden valtion osuus (Saksa: 37,4 % ja Yhdistynyt kuningaskunta: 24,2 %) oli yli puolet patenttiasiamiehistä.

Suuri osa eurooppapatenttia koskevista hakemuksista on kuitenkin peräisin yhdysvaltalaisilta ja japanilaisilta hakijoilta, joiden on nimitettävä tehtävään eurooppapatenttiasiamies.

Vuonna 1997 myönnettiin 39 646 eurooppapatenttia ([8]). Näistä patenteista 49 prosenttia on myönnetty sopimusvaltioihin ja 47,8 prosenttia Japaniin ja Yhdysvaltoihin. Tästä patenttien lukumäärästä 28 245 on myönnetty eurooppapatenttia koskevien hakemusten ja loput patenttiyhteistyösopimuksen perusteella tehtyjen hakemusten kautta.

Samana vuonna eurooppapatenttia koskevia hakemuksia tehtiin 72 904, joista 27 466 koski kansainvälisiä patenttiyhteistyösopimuksen mukaisesti myönnettäviä patentteja.

Karkea arvio hyväksyttyjen patenttiasiamiesten tarjoamien palvelujen markkinoiden arvosta voidaan tehdä kertomalla yhden eurooppapatenttia koskevan hakemuksen keskimääräiset kustannukset ([9]) (12 EU:n jäsenvaltiossa ja Sveitsissä) eli 8 372 ecua (rekisteröintikustannuksia ei huomioitu) 85 prosentilla pyyntöjen määrästä vuonna 1997. Tästä laskelmasta saadaan tulokseksi 519 miljoonaa ecua.

E **Kolmansien huomautukset**

(22) Julkaistuaan asetuksen N:o 17 19 artiklan 3 kohdan mukaisen tiedonannon komissio on saanut huomautuksia asiamiesinstituutilta ja Yhdistyneen kuningaskunnan kilpailuviranomaisilta (Office of Fair Trading).

Asiamiesinstituutti pyytää poistamaan viittauksen patenttiasiamiesten tosiasialliseen monopoliin, koska Euroopan patenttisopimuksen mukaisissa menettelyissä hakemuksen voi patenttiasiamiehen tavoin jättää myös kuka tahansa asianajaja, jolla on oikeus harjoittaa ammattiaan jonkin sopimusvaltion alueella. Asiamiesinstituutti katsoo myös, että harhaanjohtavasta ja vertailevasta mainonnasta 10 päivänä syyskuuta 1984 annetussa neuvoston direktiivissä 84/450/ETY ([10]), sellaisena kuin se on muutettuna Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 97/55/EY ([11]), asiamiesinstituutille annetaan nimenomainen oikeus ylläpitää vertailevaa mainontaa tai kieltää se, koska se on saanut Euroopan patenttivirastolta tehtäväksi säännellä patenttiasiamiesten toimintaa. Asiamiesinstituutin mukaan komissio ei siis missään tapauksessa voi kieltää sellaista, joka on direktiivin mukaan sallittua.

Office of Fair Trading pitää komission käsitystä asianmukaisena ja korostaa olevan tarpeen, että komissio valvoo asiamiesinstituutin menettelysääntöjen soveltamista. Lisäksi se huomauttaa, että tiedonannossa ei viitata jäsenvaltioiden väliseen kauppaan aiheutuvan merkittävää vaikutusta.

Komissio on arvioinut näitä huomautuksia, jotka eivät ole muuttaneet julkaistussa tiedonannossa esitettyä komission alustavaa kantaa: Eräitä huomautuksissa esiin tuotuja seikkoja on käsitelty merkityksellisiä markkinoita koskevassa D osassa. Muita kysymyksiä käsitellään jäljempänä esitettävässä arviossa.

II **OIKEUDELLINEN ARVIO**

A **EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohta ja ETA-sopimuksen 53 artiklan 1 kohta**

1. *Yritykset ja yritysten yhteenliittymät*

(23) Euroopan patenttiviraston hyväksymät patenttiasiamiehet ovat perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja yrityksiä, jos patenttiasiamiehet toimivat itsenäisinä ammatinharjoittajina. Tällöin palvelujen tarjonta on pysyvää, tapahtuu korvausta vastaan ja patenttiasiamies ottaa vastuulleen toiminnan harjoittamiseen liittyvät taloudelliset riskit. Taloudellisen toiminnan luonteeseen ei vaikuta se, että kyse on säännellystä vapaasta ammatista, että palvelut ovat luonteeltaan henkisiä, teknisiä tai erikoistuneita ja että niitä tarjotaan henkilökohtaisesti ja suoraan ([12]).

Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-41/90, Höfner v. Macroton, 23 päivänä huhtikuuta 1991 antaman tuomion mukaan yrityksen käsite kattaa kaikki yksiköt, jotka harjoittavat taloudellista toimintaa riippumatta yksikön oikeudellisesta muodosta tai rahoitustavasta ([13]).

(24) Asiamiesinstituutti, johon Euroopan patenttiviraston patenttiasiamiesluetteloon merkityt patenttiasiamiehet kuuluvat, on perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu yritysten yhteenliittymä, vaikka Euroopan patenttijärjestön hallintoneuvosto onkin sen perustanut ja vaikka sille on annettu Euroopan patenttisopimuksessa valtuudet

([8]) Euroopan patenttiviraston vuosikertomus 1997, s. 62.
([9]) Kyse on keskimääräisistä kustannuksista vuonna 1991. Ks. "Obtaining a patent protection in an industrialized country: the time, risks and costs involved", A.Boujou, EC, Commission, 1991, Rapports EUR. 13488.
([10]) EYVL L 250, 19.9.1984, s. 17.
([11]) EYVL L 290, 23.10.1997, s. 18.
([12]) Ks. tästä asiasta yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-35/96, komissio v. Italia, 18.6.1998 antama tuomio, perustelujen 37 ja 38 kohta, Kok. 1998, s. I-3851.
([13]) Kok. 1991, s. I-1979, perustelujen 21 kohta.

valvoa, että patenttiasiamiehet noudattavat ammattieettisiä määräyksiä. Se seikka, että työsuhteessa toimivat patenttiasiamiehet ovat myös asiamiesinstituutin jäseniä ja että he voivat esittää mielipiteensä säännöistä, jotka eivät edes koske heitä, ei estä katsomasta, että nämä säännöt ilmaisevat itsenäisesti ammattiaan harjoittavien jäsenten yhteisen näkemyksen.

2. *Yritysten yhteenliittymien päätökset*

(25) Asiamiesinstituutin edustajiston vahvistamat ammatilliset menettelysäännöt ovat yritysten yhteenliittymän päätös.

Näiden menettelysääntöjen tarkoituksena on säännellä jäsenten menettelytapoja ja toimintaa, jos tämä toiminta liittyy Euroopan patenttisopimukseen, ja kaikki jäsenet ovat velvollisia noudattamaan niitä. Asiamiesinstituutti valvoo menettelysääntöjen noudattamista käyttämällä valtuuksiaan määrätä seuraamuksia (huomautuksia tai varoituksia).

3. *Oikeudellisilla puitteilla ei ole vaikutusta perustamissopimuksen 85 artiklan soveltamiseen*

(26) Järjestön hallintoneuvoston vahvistamien patenttiasiamiehiä koskevien kurinpitosääntöjen voimassaoloon ja asiamiesinstituutin perustamista koskevien sääntöjen 4 artiklan c kohdassa asiamiesinstituutille annettuihin valtuuksiin valvoa jäsenten noudattavan ammatillisia menettelysääntöjä etenkin antamalla suosituksia (katso 4 kohta) ei voida vedota säännöksinä, joiden vuoksi perustamissopimuksen kilpailusääntöjä ei voitaisi soveltaa asiamiesinstituutin kilpailua rajoittaviin menettelytapoihin. Sääntöjen vahvistaminen on ensinnäkin ainoastaan asiamiesinstituutin edustajiston tehtävä. *Euroopan patenttiviraston virallisessa lehdessä* N:o 9/1986 todettiin tästä asiasta, että vastuu näistä säännöistä kuuluu yksinomaan asiamiesinstituutin edustajistolle. Tämä teksti julkaistiin *Euroopan patenttiviraston virallisessa lehdessä* ainoastaan siksi, että patenttiasiamiesten menettelysäännöt saatettaisiin yleisön tietoon kokonaisuudessaan (katso 13 kappale). Vaikka julkiset viranomaiset antaisivat yritysten yhteenliittymälle mahdollisuuden hyväksyä kilpailua rajoittavia menettelytapoja, näiden valtuuksien täytäntöönpanoon voidaan soveltaa perustamissopimuksen 85 artiklan määräyksiä (ks. komission päätös 95/188/EY) ([14]).

(27) Käsiteltävänä olevassa tapauksessa kilpailun rajoitukset tarkoittavat asiamiesinstituutin vahvistamien menettelysääntöjen määräyksiä, jotka rajoittavat hyväksyttyjen asiamiesten välistä kilpailua ja vaikuttavat tapaan, jolla asiamiesinstituutti on soveltanut kurinpitosääntöihin liittyviä ammattieettisiä määräyksiä.

Tuomioistuin on todennut asiassa 123/83, BNIC v. Clair, 30 päivänä tammikuuta 1985 antamassaan tuomiossa ([15]), että perustamissopimuksen 85 artiklassa määrätään sitä sovellettavan yritysten välisiin sopimuksiin ja yritysten yhteenliittymien päätöksiin ja että oikeudelliset puitteet, joissa tällaiset sopimukset ja päätökset tehdään, sekä eri kansallisten oikeusjärjestelmien tällaisille puitteille antama asema eivät vaikuta yhteisön kilpailusääntöjen ja erityisesti perustamissopimuksen 85 artiklan soveltamiseen.

Myös Euroopan patenttisopimuksella luotuja oikeudellisia puitteita on tulkittava tämän oikeuskäytännön mukaisesti.

Tuomioistuin on lisäksi todennut asiassa 13/77, INNO v. ATAB, 16 päivänä marraskuuta 1977 antamassaan tuomiossa ([16]), että yritykset eivät voi välttyä perustamissopimuksen kilpailusääntöjen soveltamiselta pelkästään siitä syystä, että julkiset viranomaiset ovat edistäneet niiden toimintaa, koska tämä johtaisi siihen, ettei 85 artiklalla ja sitä seuraavilla artikloilla olisi tehokasta vaikutusta.

4. *Menettelysääntöjen määräykset, jotka eivät rajoita kilpailua*

(28) Ilmoitettuihin menettelysääntöihin tehtyjen muutosten vuoksi pääosa muutetuista säännöistä ei rajoita kilpailua.

(29) Sääntöjen 7 artiklan määräykset, jossa määrätään suhteesta asiamiesinstituuttiin, käsittelevät vain hallinnollisia tai menettelyyn liittyviä näkökohtia. Yleisiä määräyksiä koskevassa 1 artiklassa vahvistetaan yleisperiaatteet sääntöjen soveltamiselle (a, b, f ja g kohta) sekä asiamiesinstituutin jäseniä koskevat puolueettomuuden, pätevyyden ja vastuullisuuden vaatimukset (c, d ja e kohta), jotka eivät sinänsä rajoita kilpailua. Sääntöjen 3 artiklan a, d ja e kohta, 4 artiklan a kohta ja suhdetta Euroopan patenttivirastoon koskeva 6 artikla sisältävät myös määräyksiä, jotka eivät sellaisenaan rajoita kilpailua, sillä niiden tavoitteena on ainoastaan varmistaa ammattikunnan jäsenten vastuullisuus ja ammattipätevyys. Myöskään 2 artiklan b kohdan 2 alakohdan ja 4 artiklan b, c ja g kohdan tarkoituksena tai vaikutuksena ei ole kilpailun rajoittaminen.

([14]) EYVL L 122, 2.6.1995, s. 37.
([15]) Kok. 1985, s. 391, perustelujen 17 kohta.
([16]) Kok. 1977, s. 2115, perustelujen 30 – 34 kohta.

(30) Sääntöjen 5 artiklan a ja b kohdan tarkoituksena ei ole ammattikunnan jäsenten välisen kilpailun rajoittaminen tai vääristäminen. Näillä määräyksillä ei ole rajoittavaa vaikutusta, jos niitä sovelletaan puolueettomalla ja syrjimättömällä tavalla.

(31) Sääntöjen 5 artiklan d kohdassa määrätään velvoitteista, joilla helpotetaan toimeksiannon siirtämistä jäseneltä toiselle. Tällöin uusi jäsen voi saada käyttöönsä kaikki tarpeelliset asiakirjat ottaessaan asian käsiteltäväkseen. Tämä määräys edistää asiamiesten välistä kilpailua käyttäjien hyödyksi.

(32) Sääntöjen 2 artiklan a kohtaan ja 3 artiklan b kohtaan sisältyvät rajoitukset ovat tarpeen harhaanjohtavan mainonnan välttämiseksi tai ammattisalaisuuksien turvaamiseksi.

(33) Sääntöjen 2 artiklan b kohdan 4 alakohta, 4 artiklan d kohta ja 4 artiklan e kohdan ensimmäinen virke ovat tarpeen eturistiriitojen välttämiseksi. Tällaisia eturistiriitoja voi syntyä, jos sama patenttiasiamies tarjoaa palveluja asiakkaille, joiden edut ovat vastakkaiset (esim. patentinhaltija ja väitteentekijä), tai jos asiamiehen edut ovat ristiriidassa asiakkaan etujen kanssa tai jos asiamiehen ammatilliset velvollisuudet ovat ristiriidassa hänen henkilökohtaisten, erityisesti taloudellisten etujensa kanssa.

(34) Asiamiesinstituutin mukaan sääntöjen 3 artiklan c kohdalla tarkoitetaan tilanteita, joissa 1) asiamies maksaa korvausta toiselle asiamiehelle, joka asiakkaan pyynnöstä tai eturistiriitojen vuoksi on siirtänyt tälle toimeksiannon taikka joissa 2) asiamies maksaa tehtävän välittämisestä palkkiota kolmannelle (muulle kuin ammattikunnan jäsenelle). Ensimmäisen tilanteen kieltäminen ei ole kilpailun rajoittamista. Se helpottaa asian käsittelyn siirtämistä asiamieheltä toiselle ja hyödyttää näiden palvelujen käyttäjiä edistäen samalla kilpailua.

Toista tilannetta (asiamiehille asetettu kielto maksaa palkkiota kolmansille) on arvioitava tämän ammatin erityispiirteiden ja sitä koskevan sääntelyn perusteella. Tarve turvata Euroopan patenttiviraston tehokas toiminta edellyttää patenttiasiamiehiltä ammattieettisten määräysten noudattamista (katso 6 kappale). Asiamiesten edellytetään lisäksi noudattavan asiamiesinstituutin ammatillisia menettelysääntöjä, joiden tarkoituksena on vaatia jäseniltä etenkin ammatillista pätevyyttä, puolueettomuutta, rehellisyyttä ja vastuullisuutta sekä velvoittaa jäsenet välttämään eturistiriitoja, säilyttämään ammattisalaisuudet ja välttämään harhaanjohtavaa mainontaa. Kaikkia näitä velvollisuuksia on pidettävä perusteltuina ja ammattietiikan mukaisina. Asiakkaiden hankkimisen on tapahduttava näitä sääntöjä noudattaen. Näin ollen asiamiesinstituutin asettama velvoite, jonka mukaan sen jäsenten on hankittava asiakkaansa suoraan ilman välittäjiä, on perusteltu tässä ammatissa, koska olisi mahdotonta vaatia kolmansilta niiden sääntöjen noudattamista, joita hyväksyttyjen patenttiasiamiesten on noudatettava.

(35) Sääntöjen 4 artiklan e kohdan toisessa virkkeessä määrätään, ettei jäsen saa pyytää palkkioita, jotka suhteutetaan suoritettujen palvelujen tuloksiin. Asiamiehet eivät siis voi esimerkiksi pyytää suurempaa palkkiota sillä perusteella, että patentti myönnettiin, tai pienempää palkkiota, jos patenttia ei saatu. Asiamiehet eivät myöskään saa pyytää palkkiota myönnetyn patentin hyödyntämisestä saatujen tulosten perusteella. Tätä jäsenten liiketoimintavapauden rajoittamista on tarkasteltava osana koko järjestelmää, jota soveltamalla Euroopan patenttivirasto myöntää patentteja. Tämä järjestelmä on merkittävä taloudelliseen kasvuun vaikuttava tekijä. Patentin myöntämiseen johtavien hakemusten keskimääräinen käsittelyaika oli 50,2 kuukautta vuonna 1997 ([17]) ja patentin taloudellista hyötyä on vaikea ennakoida, vaikka patentista tulisi ajan myötä merkittävä. Jollei kyseisenlaista rajoitusta olisi, asiamiehet pyrkisivät pikemminkin hoitamaan tapauksia, joihin liittyy hyvät taloudelliset näkymät lyhyellä aikavälillä, niiden tapausten kustannuksella, joiden tulokset tiedettäisiin vasta pitkän ajan kuluttua. Tähän liittyisi lisäksi pitkäaikainen epävarmuus hinnasta, joka asiakkaan on maksettava patenttiasiamiehen suorittamista palveluista. Tämä estäisi avoimuuden käyttäjille asetettavien hintojen osalta. Ilman kyseistä rajoitusta vaarana olisi myös se, että menettelyt Euroopan patenttivirastossa käynnistettäisiin patenttiin tai sen vastustamiseen liittyvien seikkojen sijaan puhtaasti patenttiasiamiehen taloudellisiin etuihin liittyvillä perusteilla. Vaikka toisissa erityisolosuhteissa kielto vahvistaa palkkio aikaansaatujen tulosten perusteella voi merkitä kilpailun rajoittamista, kyseiseen ammattikuntaan liittyvässä taloudellisessa ja oikeudellisessa viitekehyksessä tämä rajoitus on tarpeen, jotta varmistetaan asiamiesten puolueettomuus ja turvataan Euroopan patenttiviraston tehokas toiminta. Tähän kieltoon ei siis pidä soveltaa perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa (ETA-sopimuksen 53 artiklan 1 kohtaa).

([17]) Euroopan patenttivirasto, vuosikertomus 1997, s. 19.

(36) Sääntöjen 4 artiklan f kohdan tarkoituksena on välttää eturistiriidat kieltämällä jäsentä saattamasta vireille sellaiseen asiaan kohdistuvaa kannetta, jota kyseinen jäsen (tai hänen toimistonsa) käsittelee parhaillaan tai on käsitellyt. Tällaisen rajoituksen puuttuessa asiamies voisi edustaa asiakkaita, joiden edut olisivat vastakkaiset (esim. patentinhaltija ja väitteentekijä), tai vastustaa patenttia, joka on hankittu hänen avustuksellaan.

(37) Sääntöjen 5 artiklan c kohdassa patenttiasiamiestä kielletään ilmaisemasta mielipidettään tietystä tapauksesta toisen asiamiehen asiakkaalle seuraavissa tilanteissa: kun toinen patenttiasiamies käsittelee parhaillaan tämän asiakkaan tapausta ja kun toinen asiamies on päättänyt tämän asiakkaan tapauksen käsittelyn. Ensimmäisen tilanteen (kielto tarjota oma-aloitteisesti palveluja, jotka liittyvät tapaukseen, jota toinen asiamies parhaillaan käsittelee) tavoitteena ei ole kilpailun rajoittaminen. Tämä rajoitus edesauttaa asioiden hyvää hoitamista, sillä asiakkaalla on halutessaan mahdollisuus vaihtaa asiamiestä ja muut menettelysääntöjen määräykset helpottavat toimeksiannon siirtämistä asiakkaan päättäessä vaihtaa asiamiestä. On korostettava, että asiamies voidaan velvoittaa välttämään mielipiteiden vaihtoa toisen asiamiehen asiakkaan kanssa vain siinä tapauksessa, että asiamiehellä on todella objektiivista tietoa siitä, että toinen asiamies käsittelee asiaa. Tässä artiklan kohdassa käytettyä verbiä ”epäillä” onkin siis tulkittava tällä tavoin.

Toisessa tilanteessa puolestaan rajoitetaan kilpailua, sillä jos asiamies ei voi esittää mahdolliselle asiakkaalle mielipidettään tietystä tapauksesta, jonka toinen asiamies on jo hoitanut, asiamiehen on mahdotonta tarjoutua käsittelemään uusia tapauksia, jotka liittyvät tähän tiettyyn tapaukseen. Tämä aiheuttaa asiamiehelle vaikeuksia solmia ylipäänsä minkäänlaisia ammatillisia suhteita tähän asiakkaaseen. Kiellon vaarana on siis estää asiamiehiä hankkimasta asiakkaikseen muiden asiamiesten entisiä asiakkaita. Tätä kilpailua rajoittavaa kieltoa arvioidaan jäljempänä (39 kappale ja sitä seuraavat kappaleet).

(38) Päätelmänä edellä 29 – 37 kappaleessa käsitellyistä menettelysääntöjen määräyksistä, lukuun ottamatta 5 artiklan c kohdassa tarkoitettua toista tapausta, voidaan todeta, että niiden tavoitteena ei ole kilpailun rajoittaminen. Kyseiset määräykset ovat tämän ammatin erityispiirteiden vuoksi tarpeen asiamiesten puolueettomuuden, pätevyyden, rehellisyyden ja vastuullisuuden varmistamiseksi, eturistiriitojen ja harhaanjohtavan mainonnan välttämiseksi, ammattisalaisuuksien säilyttämiseksi tai Euroopan patenttiviraston tehokkaan toiminnan turvaamiseksi. Niihin ei näin ollen sovelleta perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa (ETA-sopimuksen 53 artiklan 1 kohtaa). Näillä määräyksillä ei ole kilpailua rajoittavia vaikutuksia, jos niitä sovelletaan puolueettomalla ja syrjimättömällä tavalla.

5. Menettelysääntöjen määräykset, jotka rajoittavat merkittävästi kilpailua ja vaikuttavat jäsenvaltioiden väliseen kauppaan

(39) Asiamiesinstituutin menettelysääntöjen määräykset, jotka koskevat vertailevaa mainontaa (2 artiklan b kohdan 1 ja 3 alakohta) sekä 5 artiklan c kohta, jos palvelujen aktiivinen tarjoaminen toisten asiamiesten entisille asiakkaille voidaan kieltää tai jos se voidaan estää, rajoittavat jäsenten toimintavapautta ja niiden tavoitteena tai vaikutuksena on ammattikunnan jäsenten välisen kilpailun rajoittaminen.

(40) Vaikka komissio myöntääkin, että ammatin harjoittajan pätevyys ja palvelujen korkealaatuisuus ovat olennaisia kilpailutekijöitä vapaiden ammattien harjoittajien välillä, komission mielestä kilpailun käsite kattaa myös sellaiset tekijät, kuten palkkiot ([18]) ja mainonnan.

Asiamiesinstituutin esittämät perustelut, joiden mukaan nämä rajoitukset olisivat tarpeen varsinkin ammattikunnan hyvän maineen turvaamiseksi, eivät kuitenkaan oikeuta estämään selkeän ja täsmällisen tiedon saantia kyseisistä palveluista, niiden hinnoista ja tarjoamisedellytyksistä, joiden perusteella asiakas voi vapaasti valita ammatinharjoittajan.

(41) Mainonnan käsite kattaa käyttäjän tarvitsemien yksityiskohtaisten tietojen lisäksi myös palvelujen markkinoinnin sekä kilpailijoiden tai näiden tarjoamien palvelujen vertailun. Ammattikunnan jäsenillä on myös oltava mahdollisuus etsiä aktiivisesti asiakkaita vaarantamatta ammatinharjoittajien ja heidän asiakkaidensa välisiä henkilökohtaisia suhteita. Yksityiskohtaisiin ja täsmällisiin tietoihin perustuva palvelujen tarjonta sekä kattavien ja tarkistettavissa olevien seikkojen vertailuun perustuva mainonta, joka ei ole harhaanjohtavaa, ovat käyttäjiä hyödyttäviä keinoja heille suunnatun tiedon lisäämiseksi. Ne ovat myös tärkeitä kilpailuprosessiin kuuluvia osatekijöitä. Ne antavat kuluttajille mahdollisuuden erotella tietyllä hetkellä olemassa olevat vaihtoehtoiset mahdollisuudet hankkia palvelu ja valita rationaalisella tavalla se tarjoaja, jonka puoleen kannattaa kääntyä, riippumatta siitä, toimiiko tämä asiakkaan kotimaassa tai muualla yhteisössä. Ne helpottavat myös uusien toimijoiden pääsyä markkinoille ja edistävät palvelumuotoja koskevia innovaatioita.

([18]) Ks. alaviite 12 ja 14 sekä komission päätös 93/438/ETY (EYVL L 203, 13.8.1993, s. 27).

(42) Tarkasteltaessa vertailevan mainonnan rajoituksia on syytä korostaa, että direktiivin 84/450/ETY 7 artiklan 5 kohdassa on omaksuttu joustavampi lähestymistapa vapaisiin ammatteihin sovellettavaan vertailevan mainonnan kieltoon. Tämän säännöksen tarkoituksena on kuitenkin vain antaa mahdollisuus jäsenvaltioille pitää yllä tai ottaa käyttöön Euroopan yhteisön perustamissopimuksen mukaisia vertailevan mainonnan käyttöä koskevia kieltoja vapaiden ammattien osalta. Nämä kiellot tai rajoitukset voivat perustua suoraan lainsäädäntöön tai olla vapaan ammatin harjoittamisen valvonnasta vastuussa olevan elimen tai järjestön asettamia jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, eikä vapaita ammatteja koskevia ammattieettisiä määräyksiä ole yhdenmukaistettu yhteisön tasolla.

Direktiivin 84/450/ETY 7 artiklan 5 kohta ei merkitse automaattista poikkeusta ammattielinten antamille säännöille, vaan mahdollisuutta jäsenvaltioille myöntää tällaisia poikkeuksia. Vaikka asiamiesinstituutti voisi hyötyä tällaisesta poikkeuksesta, se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että perustamissopimuksen 85 artiklaa ei voitaisi soveltaa, koska poikkeus on tehtävä ”perustamissopimuksen määräyksiä noudattaen” (7 artiklan 5 kohta). Vaikka muitakin säännöksiä olisi mahdollista soveltaa, on selvää, että kyseistä säännöstä on tarkasteltava perustamissopimuksen 85 artiklan (ETA-sopimuksen 53 artiklan) mukaisesti.

(43) Sääntöjen 2 artiklan b kohdan 1 ja 3 alakohta, jossa kielletään vertaileva mainonta, sekä 5 artiklan c kohta, jos palvelujen tarjonta toisten asiamiesten entisille asiakkaille voidaan estää, rajoittavat tehokkaimpien asiamiesten mahdollisuuksia kehittää palvelujaan vähemmän tehokkaiden asiamiesten kustannuksella. Nämä määräykset vaikuttavat näin ollen siihen, että kunkin patenttiasiamiehen asiakaskunta rajoittuu kotimaanmarkkinoihin. Patenttiasiamiehet eivät voi vertailla palvelujaan muiden joko kotimaisten tai ulkomaisten patenttiasiamiesten tarjoamien palvelujen kanssa ja näin rajoitetaan huomattavasti heidän mahdollisuuksiaan tarjota palvelujaan potentiaalisille asiakkaille (kotimaan- tai ulkomaanmarkkinoilla), jotka ovat aikaisemmin olleet tietyn tapauksen osalta toisen patenttiasiamiehen asiakkaita. Näin ollen palvelujen käyttäjät koko maailmassa eivät saa sellaisia kattavia tietoja eurooppapatenttia koskeviin hakemuksiin liittyvien palvelujen tarjoajista, joiden perusteella he voisivat kääntyä kenen tahansa patenttiasiamiehen puoleen tämän maantieteellisestä sijainnista riippumatta.

Asiamiesinstituutin jäsenten on noudatettava vertailevan mainonnan kieltoon liittyviä määräyksiä ja määräyksiä, jotka voivat estää palvelujen vapaan tarjoamisen niille käyttäjille, jotka ovat jo aiemmin olleet toisen asiamiehen asiakkaita. Nämä määräykset eivät ole tarpeen vastuullisuuden, riippumattomuuden tai ammattisalaisuuksien turvaamiseksi, väärien tai harhaanjohtavien lausuntojen taikka eturistiriitojen estämiseksi — siis siksi, että voitaisiin valvoa asiamiesinstituutin jäsenten noudattavan ammattieettisiä määräyksiä (hyväksyttyjen patenttiasiamiesten kurinpitosäännösten ensimmäisessä osassa), jotka eivät sinänsä rajoita kilpailua.

(44) Nämä rajoitukset ovat ongelmallisia, koska ne koskevat kaikkia asiamiesinstituuttiin kuuluvia patenttiasiamiehiä, jotka on kirjattu Euroopan patenttiviraston hyväksymien patenttiasiamiesten luetteloon. Kyse on kaikkien sopimusvaltioiden, joihin kuuluvat myös kaikki yhteisön jäsenvaltiot, asiamiehistä.

(45) Rajoitukset vaikuttavat rajatylittävien palvelujen tarjontaan eli palveluihin, jotka liittyvät Euroopan patenttivirastolle jätettyihin eurooppapatenttia koskeviin hakemuksiin, jotka käsittävät palveluja hakemuksessa nimetyissä sopimusvaltioissa. Näin ollen ne saattavat vääristää merkittävällä tavalla kyseisten palvelujen kauppaa jäsenvaltioiden välillä.

B EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohta ja ETA-sopimuksen 53 artiklan 3 kohta

(46) Edellä mainituille kilpailun rajoituksille, eli kaikkia asiamiesinstituutin jäseniä koskeva vertailevan mainonnan kielto (2 artiklan b kohdan 1 ja 3 alakohta) ja kielto esittää oma-aloitteisesti mielipiteensä niille käyttäjille, jotka ovat jo olleet toisen jäsenen asiakkaita tietyssä tapauksessa (5 artiklan c kohta), voidaan myöntää poikkeus EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan määräyksistä, sillä ne täyttävät 85 artiklan 3 kohdassa määrätyt edellytykset (ETA-sopimuksen 53 artiklan 3 kohta) sillä edellytyksellä, että niitä sovelletaan vain tietyn siirtymäkauden ajan.

Kyseisellä ammattialalla yksilökohtainen mainonta ja oma-aloitteinen palvelujen tarjoaminen on ollut pitkään lähes kokonaan kiellettyä. Tällaisen tilanteen jatkuminen sekä edellä mainittujen rajoitusten ylläpitäminen eivät ole perustamissopimuksessa vaaditun tehokkaan ja vääristymättömän kilpailujärjestelmän mukaisia. Nykytilanteen, jossa yksilökohtainen mainonta ja oma-aloitteinen palvelujen tarjoaminen on ollut lähes kokonaan kiellettyä, vapauttaminen merkitsee kuitenkin huomattavaa muutosta siihen säätelykehykseen, jossa hyväksytty patenttiasiamies harjoittaa toimintaansa. Tässä tilanteessa on syytä pelätä, että tilanne saattaa aiheuttaa hämmennystä käyttäjien keskuudessa ja vaikuttaa haitallisesti mielikuvaan, joita ammattikunnan jäsenet antavat oikeusjärjestelmään kuuluvista instituutioista.

Tästä syystä sekä patenttiasiamiesten että käyttäjien on voitava hyötyä siirtymäkaudesta, jonka aikana kyseiset rajoitukset säilytetään. Täten on perusteltua säilyttää väliaikaisesti edellä mainitut rajoitukset, mikä antaa, kun vältetään epätietoisuus tilanteesta, myös käyttäjille kohtuullisen mahdollisuuden hyötyä tehtävästä muutoksesta.

Kyseisistä rajoituksista kilpailulle aiheutuvat haitat vaikuttavat vähäisemmiltä kuin oikein toteutetulla siirtymisellä saavutetut hyödyt. Kilpailua ei poisteta merkittävältä osalta kyseisiä palveluja, koska rajoitukset sulkevat pois vain tietyt mainonta- ja palvelujen tarjoamistavat ja jättävät jäsenille vapaat mahdollisuudet kilpailla muilla keinoilla.

Asiamiesinstituutin menettelysääntöjen mukaan tästä lähtien on sallittua, että patenttiasiamies esimerkiksi mainostaa toimistoaan keltaisilla sivuilla tai lehdissä ilman aikarajoituksia, mainostaa tarjoamiaan palveluja kiertokirjeissä sekä muun muassa alan aikakausijulkaisuissa ja lehdissä ja että hän ilmoittaa palvelujen hinnat ja erikoisalansa tai erityisen ammattikokemuksensa, jota koskevat tiedot voivat olla hyödyllisiä käyttäjille heidän etsiessä erityistä asiantuntemusta tiettyä yksittäistapausta varten. Tällaiset mainonnan muodot ovat riittäviä takaamaan käyttäjien tiedonsaannin tarjolla olevista palveluista, niiden hinnoista ja patenttiasiamiehestä, jolla on paras ammattipätevyys tietyn yksittäistapauksen käsittelemiseksi. Näiden mainonnan muotojen avulla palvelut saatetaan paremmin käyttäjien, erityisesti pk-yritysten saataville, ja patenttiasiamiesten ammatillinen tehokkuus paranee.

Vertailevaan mainontaan ja palvelujen tarjoamiseen liittyvät rajoitukset on myös katsottava välttämättömiksi, jotta voidaan välttää nopeasta vapauttamisesta aiheutuvia haittoja. Edellytyksenä tälle on kuitenkin se, että rajoitukset ovat voimassa vain tilapäisesti. Lyhyestä siirtymäkaudesta saatavia kiistattomia etuja ei voida hankkia millään muulla keinolla.

C **Poikkeuksen voimassaolo**

(47) Asetuksen N:o 17 6 ja 8 artiklan mukaisesti poikkeuspäätöksessä on mainittava poikkeuksen voimaantulopäivä ja sen voimassaoloaika.

(48) Komissio pitää sopivana siirtymäaikaa, joka alkaa 14 päivästä lokakuuta 1997, eli päivänä, jolloin asiamiesinstituutti toimitti komissiolle tämän päätöksen kohteena olevan toisinnon menettelysäännöistä, ja päättyy 23 päivänä huhtikuuta 2000, johon mennessä jäsenvaltioiden on saatettava voimaan direktiivin 97/55/EY noudattamisen edellyttämät säädökset. Siirtymäkausi on riittävän pitkä, jotta patenttiasiamiehet voivat sopeutua vähitellen uuteen tilanteeseen ja jotta voidaan välttää käyttäjien epätietoisuus, joka voi vahingoittaa mielikuvaa, jonka ammattikunnan jäsenet antavat niistä toimielimistä, joissa he asiakkaitaan edustavat. Nämä ongelmat voisivat aiheutua siirryttäessä äkillisesti tilanteesta, jolloin yksilökohtainen mainonta ja oma-aloitteinen palvelujen tarjoaminen oli lähes täydellisesti kielletty asiamiesinstituutin jäseniltä, täysin vapaaseen mainontaan ja palvelujen tarjoamiseen. Siirtymäkauden on päätyttävä viimeistään 23 päivänä huhtikuuta 2000, jotta vältettäisiin erojen muodostuminen tämän ammattikunnan ja muiden vapaiden ammattien välille niissä jäsenvaltiossa, jotka tästä päivämäärästä alkaen panevat täytäntöön edellä mainitun direktiivin säännökset eivätkä ole ottaneet huomioon poikkeuksia vapaiden ammattien harjoittajien tarjoamien palvelujen osalta.

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan määräyksiä ei perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan nojalla ja Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 53 artiklan 1 kohdan määräyksiä ei ETA-sopimuksen 53 artiklan 3 kohdan nojalla sovelleta Euroopan patenttiviraston hyväksymien asiamiesten instituutin 30 päivänä syyskuuta ja 3 päivänä lokakuuta 1997 annettujen menettelysääntöjen toisintojen 2 artiklan b kohdan 1 ja 3 alakohdan määräyksiin, joissa patenttiasiamiehiltä kielletään vertailevan mainonnan käyttö, sekä 5 artiklan c kohdan määräyksiin, sikäli kuin tällä määräyksellä voidaan kieltää tai vaikeuttaa palvelujen tarjoamista käyttäjille, jotka ovat jo olleet toisten patenttiasiamiesten asiakkaita tiettyä tapausta käsiteltäessä.

Poikkeus on voimassa 14 päivästä lokakuuta 1997 23 päivään huhtikuuta 2000.

2 artikla

Hallussaan olevien tietojen perusteella komissio katsoo, ettei sillä ole tarvetta toimenpiteisiin EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan 1 kohdan nojalla muiden kuin tämän päätöksen 1 artiklassa tarkoitettujen asiamiesinstituutin menettelysääntöjen määräysten osalta.

3 artikla

Tämä päätös on osoitettu seuraavalle yhteisölle:

Euroopan patenttiviraston hyväksymien asiamiesten instituutti
Erhardstraße 27
D-80331 MÜNCHEN.

Tehty Brysselissä 7 päivänä huhtikuuta 1999.

Komission puolesta
Karel VAN MIERT
Komission jäsen